

Technology Summit – 4 Μαΐου 2023

Νέο Τεχνολογικό περιβάλλον Νέο [κανονιστικό] πλαίσιο;

Λίλιαν Μήτρου

Καθηγήτρια Παν. Αιγαίου

Πρόεδρος του Ινστιτούτου για το δίκαιο της Ιδιωτικότητας, τα Προσωπικά

Δεδομένα και την Τεχνολογία

Δικηγόρος

Θέματα προς συζήτηση

- Κανονιστικό πλαίσιο ρύθμισης του ψηφιακού τομέα
- Αυτορρύθμιση, Ρύθμιση, Υπερρύθμιση;
- Νομοθεσία κινδύνου ή ρύθμιση με βάση τον κίνδυνο;
- Συμμόρφωση: εφαρμογή της νομοθεσίας ή αλλαγή επιχειρηματικών μοντέλων ;

Νομοθεσία στον ψηφιακό τομέα

«Γενιές»
νομοθεσίας
και
ορόσημα

Η «παλιά» γενιά

- Ρύθμιση ηλεκτρονικού εμπορίου
- Ρύθμιση ηλεκτρονικών υπογραφών / απαιτήσεων ταυτοποίησης
- Προστασία Προσωπικών Δεδομένων

Η στροφή στην ασφάλεια

- Επιθέσεις σε πληροφοριακά συστήματα
- NIS 1 & 2 / Cybesecurity Act

Η ρύθμιση των δεδομένων/ περιεχομένου

- Νομοθεσία για τα δεδομένα: Προστασία δεδομένων / Οικονομία δεδομένων
- Νομοθεσία για τη ρύθμιση του Online περιεχομένου

Και η φιλοδοξία να ρυθμιστεί η «τεχνολογία»

- Η ρύθμιση της Τεχνητής Νοημοσύνης;

Η νομοθεσία που αφορά τα δεδομένα [και την οικονομία των δεδομένων]

Ανοίγοντας τη ροή και

- Πράξη για τις Ψηφιακές Αγορές/Digital Markets Act (2022): ρυθμίζοντας τις υποχρεώσεις των «πυλωρών» αναφορικά με τη χρήση πληροφορίας;
- Πράξη για την Διακυβέρνηση των Δεδομένων/ Data Governance Act (2022):ενισχύοντας τις συναλλαγές δεδομένων
- Open Data Directive (2019)/Νόμος 4720/20: προώθηση της χρήσης των ανοιχτών δεδομένων
- Free Flow of non personal Data Regulation
- Data Act [Proposal]: η επιδίωξη της θεμιτής χρήσης, της πρόσβασης και χρήσης δεδομένων σε σχέσεις B2B, B2G και B2C

επιδιώκοντας την εξισορρόπηση δικαιωμάτων και συμφερόντων

- Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων /General Data Protection Regulation (2018)
- e-Privacy Regulation (υπό συζήτηση.....)

Η ρύθμιση του περιεχομένου

- Οδηγία Ηλεκτρονικού Εμπορίου (E-Commerce Directive)/ 2000
- Digital Service Act (2022) : κανόνες για τη λειτουργία των ψηφιακών πλατφορμών και την προστασία των χρηστών και των βασικών τους δικαιωμάτων στο διαδίκτυο
- EU RULES ON ONLINE DISINFORMATION/ 2022- Ενίσχυση του Κώδικα Δεοντολογίας
- European Media Freedom Act (Proposal)/2022

[Η φιλοδοξία της] Ρύθμιση(ς) της Τεχνητής Νοημοσύνης

Η ασφάλεια και η (προληπτική) «ρύθμιση» των προϊόντων

- General Product Safety Regulation-

Proposal COM(2021) 346 σε αντικατάσταση της Directive 2001/95/EC

- Machinery products Regulation/ 2021
- Artificial Intelligence Act (2021)

Η ρύθμιση της (εκ των υστέρων) ευθύνης

- AI Liability Directive COM(2022) 496
- (New) Product Liability Directive / COM(2022) 495

Μερικές [προκαταρκτικές] σκέψεις/ ερωτήσεις

- Αναμονή; Πότε είναι η κατάλληλη στιγμή να εισάγεις κανόνες;
 - Το δίλημμα του Collingridge
 - Ρυθμίζεται η τεχνολογία;
- Αυτορρύθμιση;
 - Μπορεί να αυτορρυθμιστεί ο τομέας της «ψηφιακής» βιομηχανίας – επιχειρηματικότητας;
- Ρύθμιση;
 - Σε ποια έκταση; Ποιο είναι το ρυθμιστικό πεδίο;
 - Με βάση ποιες αρχές και παραμέτρους;
 - Με ποια εργαλεία συμμόρφωσης/ εφαρμογής;
- Υπερρύθμιση;
 - Ζήτημα ως προς την εναρμόνιση/ συνεκτικότητα πολλών απαιτήσεων
 - Δυσχέρεια και κόστη συμμόρφωσης

Το πλαίσιο, οι
στόχοι και οι
προϋποθέσεις της
κανονιστικής
παρέμβασης

- Ψηφιακή δεκαετία – έως το 2030: στόχοι ανάπτυξης, καινοτομίας, και υιοθέτησης των ψηφιακών τεχνολογιών-
- Το όραμα/Ο στόχος της ψηφιακής κυριαρχίας – Digital Sovereignty
- Νομοθεσία ως μέσο επίτευξης αναπτυξιακών στόχων
- Ενίσχυση ή «εμπόδιο» στην καινοτομία και την ανάπτυξη;
- Η επέκταση του ' πεδίου εφαρμογής και εκτός ΕΕ: Προστασία δικαιωμάτων πολιτών-καταναλωτών, ενίσχυση ευρωπαϊκών παραγόντων, κανονιστικός ιμπεριαλισμός (;)
- Brussels effect!
- European Strategy for Data – Common European Data Spaces!

Εν αρχή ην η διαθεσιμότητα πληροφορίας

Common European data spaces

Rich pool of data
(varying degree of
accessibility)

Free flow of data
across sectors and
countries

Full respect of GDPR

Horizontal
framework for data
governance and data
access

Health

Industrial &
Manufacturing

Agriculture

Finance

Mobility

Green Deal

Energy

Public
Administration

Skills

- Technical tools for data pooling and sharing
- Standards & interoperability (technical, semantic)

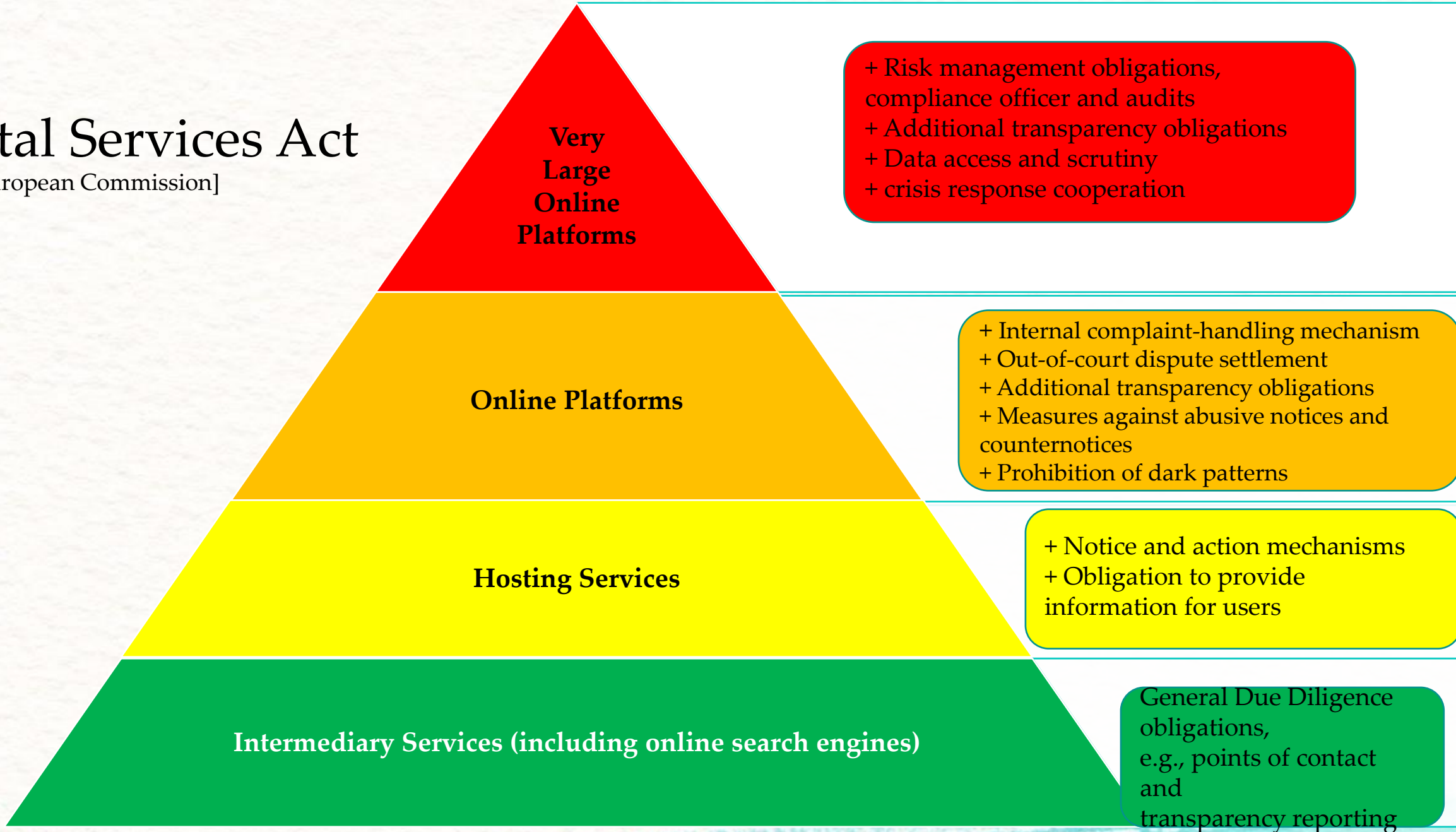
- Sectoral Data Governance (contracts, licenses, access rights, usage rights)
- IT capacity, including cloud storage, processing and services

Νομοθεσία (αντιμετώπισης;) του κινδύνου ή νομοθεσία με βάση τον κίνδυνο;

- Διαχρονική η πρόκληση αναζήτησης ισορροπίας μεταξύ ενίσχυσης της καινοτομίας και αντιμετώπισης των κινδύνων
 - Τί σημαίνει κίνδυνος;
- Κίνδυνος ως αντιπροσωπευτική έννοια και παράμετρος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας
 - “Risk regulation”: όταν ο κίνδυνος είναι το αντικείμενο της ρύθμισης – όταν ο νομοθέτης παρεμβαίνει σε οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες για να ελέγξει αρνητικές επιπτώσεις.
 - “Risk-based regulation”: όταν ο κίνδυνος χρησιμοποιείται ως εργαλείο για την προτεραιοποίηση και την επικέντρωση της συμμόρφωσης στις περιοχές υψηλού κινδύνου
 - Ενίσχυση της λογοδοσίας σε σχέση με τους κινδύνους
- Κριτήρια προσδιορισμού των κινδύνων
 - Φύση τεχνολογίας/ επιπτώσεις σε δικαιώματα-ελευθερίες-θεσμούς/ μέγεθος φορέων

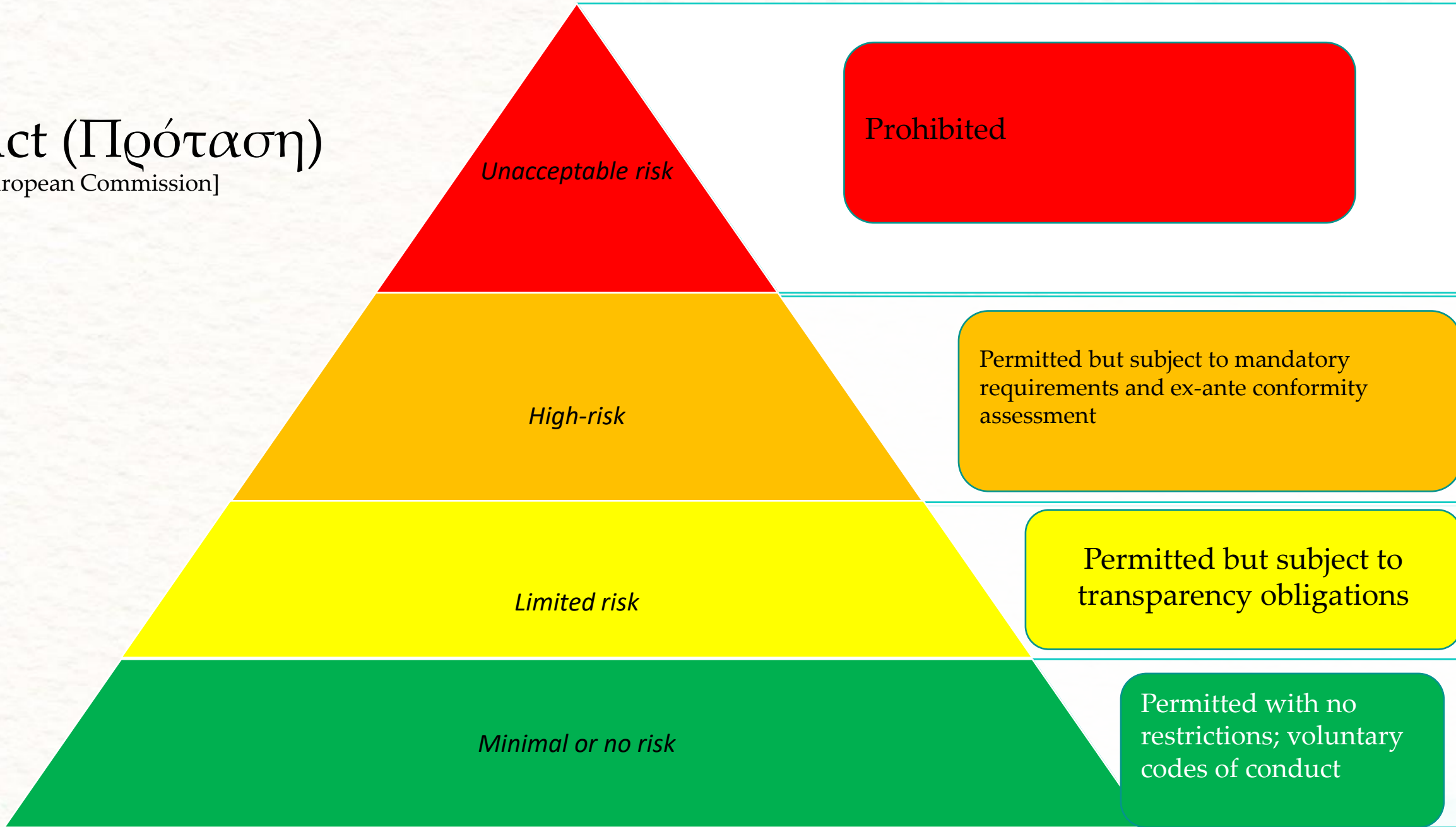
Digital Services Act

[Πηγή: European Commission]

AI Act (Πρόταση)

[Πηγή: European Commission]

Εκτίμηση
κινδύνου

Εκτίμηση
επιπτώσεων

- Εκτίμηση επιπτώσεων (impact assessment)
- Εργαλείο συμμόρφωσης και στοιχείο λογοδοσίας
- Επιπτώσεις σε δικαιώματα
- Κοινωνικός αντίκτυπος
- Επιπτώσεις στην αγορά εργασίας
- Ανάγκη εκπόνησης μεθοδολογίας / Το ζήτημα της διαβούλευσης
 - αξιολόγηση της σοβαρότητας (έκταση, πεδίο και επανορθωσιμότητα) των πιθανών επιπτώσεων,
 - σαφή παρουσίαση των μέτρων και των ενεργειών
 - σαφή παρουσίαση των ρόλων και των υποχρεώσεων και ευθυνών των διάφορων παραγόντων που εμπλέκονται στον μετριασμό των επιπτώσεων, τη διαχείριση και την εποπτεία,
 - σχέδιο εποπτείας

ΤΝ για τον δημόσιο τομέα: Ο Ν. 4961/22

-μόνον εφόσον η χρήση αυτή προβλέπεται ρητά σε ειδική διάταξη νόμου που περιλαμβάνει κατάλληλες εγγυήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων αυτών.
- Αλγοριθμική εκτίμηση αντικτύπου / παράλληλα με εκτίμηση αντικτύπου άρθρου 35 ΓΚΠΔ
- Υποχρεώσεις διαφάνειας π.χ. για παραμέτρους λειτουργίας, κατηγορίες αποφάσεων, διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου
- Υποχρεώσεις ενημέρωσης των προσώπων τα οποία αφορά μια αλγοριθμική απόφαση
- Data Protection/ Fairness by design
- Μητρώο Συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης
- Προς συζήτηση: Public procurement for AI (European Innovation Council and SMEs Executive Agency)

Τεχνητή Νοημοσύνη στον εργασιακό τομέα

- Υπόχρεος κάθε επιχείρηση του ιδιωτικού τομέα που χρησιμοποιεί σύστημα Τεχνητής Νοημοσύνης, το οποίο επηρεάζει οποιαδήποτε διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τους εργαζομένους ή τους υποψήφιους εργαζομένους και έχει αντίκτυπο στις συνθήκες εργασίας, την επιλογή, την πρόσληψη ή την αξιολόγησή τους
- Επαρκής και σαφής πληροφόρηση σε κάθε εργαζόμενο ή υποψήφιο εργαζόμενο
- Διασφάλιση της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων στην απασχόληση και την εργασία λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.

(άρθρο 9 ν. 4961/2022)

Και συνεπώς...;

- Η έλλειψη σαφών κανόνων (και άρα η ανασφάλεια δικαίου)
 - υποσκάπτει την εμπιστοσύνη,
 - διατηρεί την πληροφοριακή (και όχι μόνο) ασυμμετρία,
 - ευνοεί την στρέβλωση του (και του διεθνούς) ανταγωνισμού
- Η υπερρύθμιση (overregulation) μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω ανισορροπίες
- [Αναγκαστική] προσαρμογή των λύσεων στο «τί επιτρέπεται;»
- Προσανατολισμός στην [κοινωνικά] υπεύθυνη έρευνα-καινοτομία-επιχειρηματικότητα.
- Technology oblige...!

Σας ευχαριστώ για
την προσοχή σας